

## The Relationship between Differentiation of Self and Early Maladaptive Schemas with Family Performance Components among the Military Women Residing in Tehran, Iran

Hossein Keshavarz-Afshar<sup>1</sup>, Elahe Ghanbarian<sup>2</sup>, Seyed Jalil Jebeli<sup>2</sup>, Seyed Hassan Saadat<sup>3\*</sup>

<sup>1</sup> Department of Educational Psychology and Counselling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

<sup>2</sup> Department of Educational Psychology and Counselling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

<sup>3</sup> Behavioral Sciences Research Center, Lifestyle Institute, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Received: 23 September 2018 Accepted: 14 December 2018

### Abstract

**Background and Aim:** Research shows that the family life of those in military occupations, and the effects of military occupations on marital relationships is considered important. The present research seeks to study the relationship between differentiation of self and early maladaptive schemes with the components of family function in couples of military families residing in Tehran.

**Methods:** The research utilized quantitative research methodologies and, based on the purpose, this study was descriptive and correlational. The research population included all married women in military families in Tehran, Iran in 2017, that among whom, 325 married housewives women were selected by non-probability convenience sampling methods after considering inclusion and exclusion criteria. Information gathering tools included Self-differentiation Questionnaire, Family Assessment Device (FAD), Young Schema Questionnaire-Short Form (SQ – SF). Descriptive statistics (average and standard deviation) and inferential statistics (Pearson correlation and multivariate regression analysis) have been used for determining correlation and predictive power between the early maladaptive schemas and differentiation with family functioning.

**Results:** 325 married women housewives were investigated in military families in Tehran with an average age of 46.4 years. The relationship between the components of the early maladaptive schemas and the family functioning components is statistically significant ( $P < 0.01$ ) and also the relationship between differentiation and family functioning components in is statistically significant ( $P < 0.01$ ).

**Conclusion:** It is recommended that families should be more careful about the formation of patterns in childhood so that positive steps can be taken to form a well-functioning family in the future. With regard to the significance of the relationship between differentiation and family function, one can conclude that the mental health of a person depends on the level of separation from this system of governing the family, which is called differentiation, that is, the higher the level of differentiation, the greater the impact on family function and on improvements in mental health in married women in military families.

---

**Keywords:** Differentiation of Self, Early Maladaptive Schemas, Family Functioning, Military families.

\*Corresponding author: Seyed Hassan Saadat, Email: [Saadat350@gmail.com](mailto:Saadat350@gmail.com)

## رابطه تمایز یافتگی خود و طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده در زنان نظامیان شهر تهران

حسین کشاورز افشار<sup>۱</sup>، الهه قنبریان<sup>۲</sup>، سید جلیل جبلی<sup>۲</sup>، سید حسن سعادت<sup>۳\*</sup>

<sup>۱</sup> استادیار، گروه روانشناسی تربیتی و مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

<sup>۲</sup> کارشناس ارشد مشاوره خانواده، گروه روان‌شناسی تربیتی و مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

<sup>۳</sup> استادیار، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، پژوهشکده سبک زندگی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

### چکیده

**زمینه و هدف:** تحقیقات نشان می‌دهد با توجه به پیوستگی زندگی کاری و خانوادگی، توجه به زندگی خانوادگی مشاغل نظامی و اثرات آن بر روابط زناشویی مهم تلقی می‌شود. از این رو پژوهش حاضر بدنبال آن است که رابطه تمایز یافتگی و طرح واره‌های ناسازگار اولیه با مؤلفه‌های عملکرد خانواده در زوجین خانواده‌های نظامی مقیم شهر تهران را مطالعه نماید.

**روش‌ها:** روش پژوهش از نوع کمی و بر اساس هدف، توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه پژوهش را زنان متاهل خانه‌دار در خانواده‌های نظامی در شهر تهران در سال ۱۳۹۶ تشکیل داده‌اند، که ۳۲۵ نفر به روش نمونه‌گیری دردسترس غیر تصادفی با در نظر گرفتن معیارهای ورود و خروج انتخاب گردیدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه تمایز یافتگی خود، پرسشنامه عملکرد خانواده (FAD)، فرم کوتاه پرسشنامه پرسشنامه طرحواره ناسازگار اولیه یانگ (SQ-SF) بود. به منظور دسته‌بندی نمایش داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و از آمار استنباطی (همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره) به منظور تعیین همبستگی و قدرت پیش‌بینی بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تمایز یافتگی با عملکرد خانواده استفاده شده است.

**یافته‌ها:** تعداد ۳۲۵ نفر از زنان متاهل خانه‌دار در خانواده‌های نظامی در شهر تهران، با میانگین سنی ۴۶/۴ سال بررسی شدند. رابطه بین مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده در زنان نظامیان شهر تهران از نظر آماری معنادار است ( $p < 0/01$ ) و همچنین رابطه بین مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده از نظر آماری معنادار است ( $p < 0/01$ ).

**نتیجه‌گیری:** توصیه می‌شود در شکل‌گیری طرح‌واره‌ها در کودکی، خانواده‌ها دقت لازم را به عمل آورند تا طرح‌واره‌های مثبتی در شخص شکل بگیرد تا در آینده عملکرد خانوادگی مطلوبی را ارائه دهد. باتوجه به معناداری ارتباط بین تمایز یافتگی و عملکرد خانواده می‌توان نتیجه گرفت که سلامت روانی فرد در گرو سطح تفکیک از این نظام حاکم بر خانواده است که تمایز یافتگی نام دارد؛ یعنی هرچقدر سطح تمایز یافتگی بالاتر باشد در عملکرد خانواده تأثیر می‌گذارد و سلامت روانی زنان متاهل در خانواده‌های نظامی را بالاتر می‌برد.

**کلیدواژه‌ها:** تمایز یافتگی خود، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عملکرد خانواده، خانواده‌های نظامی.

## مقدمه

خانواده کوچکترین واحد اجتماع است، این واحد اجتماعی مبدأ بروز عواطف انسانی و کانون صمیمانه ترین روابط و تعاملات بین فردی است. اهمیت آن به اندازه‌ای است که سلامت و بالندگی هر جامعه وابسته به سلامت و رشد خانواده در آن است (۱).

یکی از عوامل مهم در خانواده، عملکرد خانواده می‌باشد که مجموعه‌ای از رفتارها و مهارت‌های مهم از جمله حل مسائل، نقش‌ها و عواطف را در برمی‌گیرد و بخشی از سالم یا ناسالم بودن یک خانواده را توصیف می‌کند. در تعریف عملکرد خانواده گفته می‌شود که عملکرد خانواده، تلاش مشترکی برای برقراری و حفظ تعادل در خانواده است (۲). تمام خانواده‌ها دارای عملکرد ضعیف در زمینه موضوع‌های عاطفی مشکل داشته و اغلب از طی فرآیند حل مسأله (Problem solving) عاجز هستند (۳). در این خانواده‌ها، ارتباطها نادیده گرفته شده و یا ارتباط فاقد صلاحیت است، تخصیص و پاسخدهی نقش مشخص و واضح نیست، گستره واکنش‌های هیجانی محدود بوده و کمیت و کیفیت این واکنش‌ها در تناسب با بافت و محیط غیرعادی است. در عین حال اعضای خانواده به یکدیگر علاقه‌ای نداشته و در مورد یکدیگر اقدام به سرمایه‌گذاری عاطفی نمی‌کنند (۴).

نظریه پردازان زیادی سعی در تبیین عملکرد خانواده نموده‌اند. از معروف‌ترین نظریه پردازان این حیطه (Murray Bowen) است که نظریه‌ی نظام‌های خانوادگی را ارائه نموده است (۵). زیر بنا و پایه این نظریه بر اساس مفهوم تمایز یافتگی خود (Self-differentiation) قرار دارد (۶، ۷). از نظر بوئن نوعی نظام عاطفی بر ساختار خانواده حاکم است که قابلیت انتقال بین نسلی دارد و سلامت روانی فرد در گرو سطح تفکیک و جدایی وی از این نظام است. تمایز یافتگی اشاره به توانایی ایجاد تعادل بین فرآیندهای عقلی و فرآیندهای عاطفی در سطح درون‌روانی (Intrapsychic) و ایجاد تعادل بین حفظ فردیت همراه با تجربه صمیمیت در سطح بین فردی (Interpersonal) می‌کند (۸).

عوامل پیش‌بینی‌کننده سطح تمایز یافتگی عبارتند از: (۱) واکنش‌پذیری هیجانی (Reactivity Emotional) که به حساسیت بیش از حد در پاسخدهی به محرک‌های محیطی اشاره دارد؛ (۲) جایگاه من (I-position) که به احساس واضح طرفداری از عقاید خود در زمان تحت فشار قرار گرفتن برای عمل به شیوه‌ای متفاوت اشاره دارد؛ (۳) گسلش عاطفی (Emotional cutoff) که به ترس از صمیمیت و احساس آسیب‌پذیری در روابط با دیگران اشاره دارد و (۴) آمیختگی با دیگران (Fusion with other) که به مثلث‌سازی و همانندسازی شدید با دیگران مربوط می‌شود (۹، ۱۰). باتوجه به موارد بالا می‌توان گفت افراد واجد ویژگی تمایز-یافتگی دارای خصایصی نظیر داشتن تعاریف مشخص از خود، توانایی بیان، تجربه و تعدیل احساساتشان، کنار آمدن بهتر با استرس‌های زندگی و پذیرش اشتباهاتشان می‌باشند (۱۱). در

مقابل افراد کمتر تمایز یافته، شدیداً عاطفی هستند، بیشتر انرژی‌شان را متوجه تجربه و شدت احساساتشان می‌کنند و در تنش‌ها و مسایل بین فردی موجود، همراه با موج عاطفی خانواده حرکت می‌کنند (۱۲).

تحقیقات اخیر بیانگر آن است که سطوح بالاتر تمایز یافتگی با سازگاری روان‌شناختی (۱۳)، رضایت‌ناشویی و سبک‌دلبستگی - ایمن (۱۴)، سلامت‌روانی و کیفیت‌ناشویی (۱۵)، رابطه دارد. به عقیده بوئن همه بیماری‌های روانی و جسمانی، مشکلات اجتماعی و به ویژه مشکلات‌ناشویی با سطح خود تمایز یافتگی رابطه دارد (۱۶).

با توجه به اینکه رابطه‌ناشویی مستلزم این است که زوجین یاد بگیرند چگونه با هم مرتبط و از هم متمایز هستند و از آنجا که یکی از متغیرهایی که بر روابط‌ناشویی اثرگذار است شغل افراد است (۱۷)، رابطه بین خانواده و کار، یک فرآیند تکاملی تدریجی از استقلال تا وابستگی تعاملی، و وابستگی تا وابستگی تقابلی و سرانجام به صورت یک دایره کامل و مجدداً وابستگی تعاملی است. بازتاب تاریخچه خانواده و کار را می‌توان به شیوه‌های گوناگون در نوع مسائل مرزی ترکیب، جدایی و تعادلی که خانواده‌ها عموماً آنرا تجربه می‌کنند، ملاحظه کرد (۱۸). با توجه به پیوستگی زندگی کاری و خانوادگی، توجه به زندگی خانوادگی مشاغل نظامی و اثرات آن بر روابط‌ناشویی مهم تلقی می‌شود.

در پژوهشی با عنوان سطوح تمایز یافتگی و عملکرد خانواده صورت گرفت، مشخص گردید افرادی که در مؤلفه «جایگاه من» تمایز یافتگی نمرات بالاتری کسب کرده بودند، دارای خانواده‌ی کارآمدتری بودند و همچنین نشان داده شد بین دیگر مؤلفه‌های تمایز یافتگی و عملکرد خانواده ارتباط منفی معناداری وجود داشت (۱۹). در همین راستا Johnson در سال ۲۰۰۱ و Fine, Fincham در سال ۲۰۱۳ دریافتند افراد کم‌تر تمایز یافته بر خلاف افراد دارای سطوح بالای تمایز یافتگی از خانواده‌های ناسالم‌تر و ناکارآمدتری برخوردار بودند (۲۰، ۲۱).

همچنین پژوهش‌های زیادی با عناوین مختلفی همچون تمایز یافتگی و اضطراب امتحان در نوجوانان، استفاده از نظریه‌ی بوئن و مقایسه‌ی تمایز یافتگی خود و سلامت روانی، رابطه‌ی بین مفاهیم همپوش با تمایز یافتگی در حوزه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را مورد بررسی قرار داده‌اند که نشانگر تاثیر بخشی کثیری از این حوزه‌ها با امتزاج یا گسیختگی عاطفی در افراد است (۲۲-۲۴). Young در سال ۱۹۹۴ بر پایه‌ی تحقیقات متعددی که در این راستا صورت گرفته است، دریافت که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (Maladaptive schemas early)، الگوها و درون‌مایه‌های عمیق و فراگیری هستند که در دوران کودکی تا نوجوانی شکل گرفته‌اند، در بزرگسالی تداوم یافته‌اند، به رابطه‌ی فرد با خود و دیگران مربوط می‌شوند و به شدت ناکارآمد هستند (۲۵).

بنابراین می‌توان طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را به عنوان یک

ناسازگار اولیه می‌باشد، همچنین سطح تمایز یافتگی نیز در عملکرد خانواده مؤثر می‌باشد. لذا با در نظر گرفتن اهمیت کارکرد خانواده به عنوان سیستمی که به طور مستقیم در عملکرد یکایک اعضای خانواده انعکاس می‌یابد، شناسایی و پی‌بردن به عوامل مؤثر در عملکرد خانواده، حایز اهمیت است و از طرفی با توجه به پیوستگی زندگی کاری و خانوادگی، توجه به زندگی خانوادگی مشاغل نظامی و اثرات آن بر روابط زناشویی و عملکرد خانواده مهم تلقی می‌شود. بر این اساس مطالعه حاضر به دنبال شناخت رابطه تمایز یافتگی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با مؤلفه‌های عملکرد خانواده در زنان خانوادگی نظامی شهر تهران است.

## روش‌ها

روش پژوهش از نوع کمی و بر اساس هدف، توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را زنان متاهل خانه‌دار خانوادگی نظامی در شهر تهران در سال ۱۳۹۶ تشکیل داده‌اند. در این پژوهش ۳۲۵ نفر از زنان خانوادگی نظامی در شهرک نظامی واقع در شمال شرق تهران با در نظر گرفتن معیارهای ورود و خروج و با روش نمونه‌گیری در دسترس غیر تصادفی انتخاب شدند. معیارهای ورود شامل جنسیت زن، متاهل بودن، خانه‌دار بودن و عضویت در خانواده نظامی می‌باشد و معیارهای خروج شامل جدا شدن از همسر، فوت همسر، عدم توانایی صحبت کردن و خواندن و نوشتن و همچنین داشتن اختلالات روانشناختی می‌باشد. پرسشنامه سلامت عمومی گلدبرگ (GHQ-28) جهت تعیین سلامت روانی در این مطالعه مورد استفاده قرار گرفت. پرسش نامه سلامت عمومی (GHQ-28) با ۲۸ سوال توسط گلدبرگ و هیلر طراحی شده است و ۴ مقیاس فرعی نیز دارد.

برای جمع‌آوری اطلاعات موردنظر، قبل از توزیع پرسشنامه‌ها جهت افزایش انگیزش شرکت‌کنندگان در پاسخگویی به سوالات اطلاعاتیهایی در شهرک نظامی واقع در شمال شرق تهران توزیع شد و اهمیت و ضرورت این پژوهش در آن ذکر شد و از زنان خانوادگی نظامی با ملاک‌های ورود (جنسیت زن، متاهل بودن، خانه‌دار بودن و عضویت در خانواده نظامی) برای همکاری در طرح پژوهشی حاضر دعوت به عمل آمد. بعد از تماس داوطلبین جهت همکاری و تکمیل شدن تعداد نمونه مورد نظر از مشارکت‌کنندگان در مدرسه راهنمایی دخترانه فجر در یک روز مشخص دعوت بعمل آمد و بعد از ارائه توضیحات، پرسشنامه‌ها در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت و افراد در محل به مدت ۵۵ تا ۵۹ دقیقه پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند. افراد حاضر در پژوهش توجیه گردیدند که در صورت درخواست نتایج فردی، محقق در قالب ایمیل، نتایج را برای آن‌ها ارسال خواهد کرد. در انتها از همکاری شرکت‌کنندگان تقدیر بعمل آمد و هدایایی نیز به آنها اهدا شد. برای پیشگیری از سوگیری و حفظ اخلاق در پژوهش در پاسخ به سوالات از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا از ذکر نام و مشخصاتی که

عامل مؤثر بر انتخاب سبک زندگی در نظر گرفت. به دلیل اینکه طرح‌واره‌ها همانند چارچوبی برای پردازش اطلاعات به کار می‌روند و تعیین‌کننده واکنش‌های عاطفی افراد نسبت به موقعیت‌های زندگی و روابط بین‌فردی می‌باشند، با رضایت از زندگی و امید به زندگی رابطه دارند (۲۶). طرح‌واره مفهومی در روان‌شناسی شناختی است که به بررسی این نکته می‌پردازد که افراد چگونه می‌اندیشند، چگونه ادراک و پردازش می‌کنند و چگونه اطلاعات را به یاد می‌آورند. رشد طرح‌واره‌ها اغلب به دوران کودکی بازمی‌گردد، مطابق نظریه‌ی یانگ، بعضی افراد به‌خاطر تجربیات منفی در دوران کودکی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه‌ای را ایجاد می‌کنند که بر شیوه‌ی تفکر، احساس و رفتار آن‌ها در روابط صمیمانه‌ی بعدی و سایر جنبه‌های زندگیشان تأثیر می‌گذارد (۲۷). از آن‌جا که طرح‌واره‌ها، بنیان‌های شناختی فرد را تشکیل داده و می‌توانند رفتارهای فرد را شکل داده و به آن سمت و سو دهند، لذا می‌توان بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد که اغلب در دوره‌های تحولی رشد شکل گرفته‌اند، با رفتارهای ناسازگارانه در مقاطع بعدی رشد افراد، رابطه برقرار نمود. به گفته‌ی یانگ، منشأ این طرح‌واره‌ها، نیازهای هیجانی اصلی (Core emotional needs) شامل پنج حیطه‌ی دلبستگی امن به دیگران، تجربیات اولیه زندگی (Early life experiences)، ناکامی در ارضای نیازهای اولیه، ارضای بیش‌ازحد و همانندسازی با رفتار نادرست والدین و مزاج هیجانی کودک می‌باشد (۲۸).

از سوی دیگر وضعیت‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی بر نهاد خانواده اثر می‌گذارند و در بین این عوامل وضعیت شغلی هر یک از اعضای خانواده، به خصوص افرادی که نقش اساسی در استحکام خانواده دارند، بر چگونگی روابط زناشویی و سلامت اعضای خانواده نقش پررنگی دارد. از مشاغل دارای تنیدگی بالا و پیچیدگی خاص، مشاغل نظامی هستند که در سرتاسر دنیا توأم با تنیدگی، مخاطرات جسمانی، دوری از خانواده و زندگی در شرایط سخت است (۲۹). جدایی فرد نظامی از خانواده، جزء ویژگی‌ها و الزامات شغلی نیروهای نظامی است. ضعف حضور پدر، شرایطی را به وجود می‌آورد که مسئولیت‌های همسرانه و مادرانه زنان افزایش یابد. از این‌رو این موقعیت باعث بروز استرس بیشتر برای زنان در خانواده‌های نظامی می‌شود (۳۰). از ویژگی‌های مهم این خانواده‌ها می‌توان به تحرک زیاد، مهاجرت‌ها، تغییر محل اشتغال، تغییر نوع کار و شرکت در مأموریت غیرقابل‌پیش‌بینی اشاره نمود. تحرک‌های زیاد موجب از دست دادن حمایت‌های اقوام، کاهش منابع تخلیه استرس، تغییر پی‌درپی دوستی‌ها، تجربه تغییرات فرهنگی و ارزشی می‌شود. تغییرات ارزشی زمینه تعارضات یا ابهامات ارزشی را برای فرد به وجود می‌آورد، که هر کدام از موارد یاد شده بر عملکرد خانواده تأثیر می‌گذارد (۳۱).

بنابراین طبق آنچه تاکنون گفته شد یکی از پدیده‌های شناختی که در روابط زناشویی و عملکرد خانواده مؤثر است، طرح‌واره‌های

**تجزیه تحلیل آماری داده‌ها:** در این پژوهش به منظور دسته‌بندی نمایش داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، جدول فراوانی و انحراف معیار) و از آمار استنباطی (همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره) به منظور تعیین همبستگی و قدرت پیش-بینی بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تمایز یافتگی با عملکرد خانواده استفاده شده است. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS V.18 استفاده شده است.

**ملاحظات اخلاقی:** جهت رعایت اصول اخلاقی به پاسخگویان اطمینان خاطر داده شد که نتایج این داده‌ها فقط جهت یک کار پژوهشی است و اطلاعات خصوصی آنها در اختیار هیچ شخص یا ارگان قرار نمی‌گیرد. البته جهت رعایت کامل اصول اخلاقی در پرسشنامه‌های پژوهش به مشخصات خصوصی مثل نام خانوادگی و نام اشاره‌ای نشده بود و چه قبل از پاسخگویی و چه بعد از آن به هریک از آزمودنی‌ها گفته شد چنانچه رضایت کامل ندارد می‌تواند به پرسشنامه پاسخ ندهند یا آنانی که پاسخ داده‌اند آن را تحویل پژوهشگران ندهند.

## نتایج

پژوهش حاضر در بین زنان خانواده‌های نظامی شهر تهران انجام شد که تعداد ۳۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. اما به دلیل ریزش تعدادی از آزمودنی‌ها و مخدوش بودن برخی از پرسشنامه‌ها داده‌های مربوط به ۳۲۵ نفر مورد تحلیل نهایی قرار گرفت، قابل ذکر است که دامنه سنی نمونه پژوهش بین ۲۹ تا ۵۸ سال و میانگین سنی ۴۶/۴ سال بود. از بین افراد مورد مطالعه ۱۱٪ تحصیلات زیردیپلم، ۴۹٪ دیپلم، ۳۰/۷٪ لیسانس و ۱/۴٪ فوق-لیسانس داشتند.

فرضیه اول پژوهش آن بود که طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده همبستگی معنادار دارند. برای تحلیل این فرضیه از همبستگی پیرسون (Pearson's Correlation Test) و همبستگی کانونی (Canonical Correlations) استفاده گردید.

جدول ۱- نشان‌دهنده ماتریس همبستگی بین مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده است. به منظور بررسی رابطه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. جدول فوق نشان می‌دهد که رابطه‌ی بین مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده به صورت معکوس یا مستقیم از نظر آماری معنادار است ( $p < 0.05$ ،  $p < 0.01$ ). بنابراین در نتیجه فرضیه صفر پژوهش ( $H_0$ ) رد، و فرضیه اول پژوهش ( $H_A$ ) مبنی بر اینکه بین مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده رابطه وجود دارد، تأیید شد.

جدول ۲- نشان‌دهنده همبستگی کانونی برای داده‌های مربوط به مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده است. بر اساس نتایج جدول ۲، نخستین همبستگی کانونی

امکان شناسایی آن‌ها را فراهم می‌کند، خودداری کنند. و فرم رضایتنامه‌ای از آنان اخذ گردید که از مفاد آن کسب رضایت آگاهانه آنان، رازداری و محرمانه بودن اطلاعات و مختار بودن در خروج از پژوهش بود.

## ابزار پژوهش

ابزار مورد استفاده پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

الف) پرسشنامه عملکرد خانواده Family Assessment (Device): شیوه سنجش خانوادگی مک‌مستر (FAD) برای ارزیابی عملکرد خانواده با عنوان توصیف مدل مک‌مستر از عملکرد خانواده (MMFF) طراحی شده است. این ابزار شامل هفت مقیاس می‌باشد که شش بعد خانوادگی مختلف و یک بعد عملکرد کلی خانوادگی را می‌سنجد. هر سوال پرسشنامه به یکی از این مقیاس‌ها یا ابعاد مربوط می‌شود که عملکرد سالم یا ناسالم خانواده را توصیف می‌کنند. آلفای کرونباخ کلی این پرسشنامه ۰/۹۲ و همچنین آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های این پرسشنامه از ۰/۵۳ تا ۰/۷۲ بدست آمد (۳۲).

ب) پرسشنامه تمایز یافتگی خود Differentiation of self (Inventory): یک پرسشنامه ۴۶ سوالی است که به منظور سنجش تمایز یافتگی افراد به کار می‌رود و از چهار خرده مقیاس واکنش‌پذیری عاطفی، جایگاه من، گریز عاطفی و هم‌آمیختگی با دیگران تشکیل شده است. این پرسشنامه با مقیاس لیکرت در یک طیف شش‌گزینه‌ای درجه‌بندی شده است. آلفای کرونباخ محاسبه شده برای مقیاس کلی تمایز یافتگی ۰/۸۸ و برای خرده مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۰، ۰/۸۳ و ۰/۸۲ محاسبه گردیده است. نمره بالا در این مقیاس به معنای تمایز یافتگی و نمره پایین به معنای تمایز نیافتگی می‌باشد (۳۳).

ج) پرسشنامه فرم کوتاه طرحواره‌های ناسازگار اولیه Young (Schema Questionnaire-short form):

این پرسشنامه توسط یانگ برای ارزیابی ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه ساخته شده است که شامل ۷۵ گویه می‌باشد. این طرحواره‌ها عبارتند از محرومیت هیجانی- طرد/ بی‌ثباتی- بی‌اعتمادی/ بدرفتاری- انزوا اجتماعی/ بیگانگی- نقص/ شرم- شکست و ایستگی/ بی‌کفایتی- آسیب‌پذیری نسبت به بیماری- خودتحوّل- نیافتگی/ گرفتار- اطاعت- فداکاری- بازداری هیجانی- معیارهای سرسختانه/ بینش انتقادی- استحقاق/ بزرگ‌منشی و خودکنترل- ناکافی. هر پرسش بر اساس مقیاس لیکرت شش درجه‌ای نمره-گذاری می‌شود (۱ برای کاملاً نادرست و ۶ برای کاملاً درست). در این پرسشنامه هر پنج پرسش یک طرحواره را می‌سنجد. چنانچه میانگین هر خرده مقیاس از ۲/۵ بیشتر باشد آن طرحواره ناکارآمد است (۳۴). هنجاریابی این پرسشنامه در ایران توسط آهی در دانشگاه تهران انجام گرفته است (۳۵)، که همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ در جمعیت مونث ۰/۹۷ و در جمعیت مذکر ۰/۹۸ به دست آمده است.

نظر آماری معنادار نیست. در تفسیر می‌توان گفت که اولین همبستگی کانونی از نظر آماری معنی‌دار بوده ( $p < 0/01$ ) و در حدود ۵۱ درصد از واریانس دو مجموعه متغیر بهم وابسته را تبیین می‌کند و بیانگر وجود دو مجموعه متغیر بهم وابسته (مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده) است. معمولاً اولین همبستگی کانونی مهم‌تر از دیگر همبستگی‌هاست. متداول-ترین معیار برای آزمون سطح معنی‌داری اولین همبستگی کانونی، شاخص لامبدای ویکلز است که با توجه به سطح معنی‌داری به-دست‌آمده در سطح ( $p < 0/01$ ) معلوم می‌شود دو مجموعه از متغیرها با همدیگر پیوند داشته‌اند. فرضیه دوم این پژوهش عبارت بود از اینکه مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده همبستگی معنادار دارند. برای تحلیل این فرضیه نیز از همبستگی پیرسون و همبستگی کانونی استفاده گردید.

محاسبه شده حدود ۰/۷۱ است که بیشترین همبستگی کانونی برآورد شده است و در حدود ۵۱ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. دومین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۵۹ است که حدود ۳۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. سومین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۵۲ است که حدود ۲۷ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. چهارمین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۳۷ است که حدود ۱۴ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. پنجمین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۳۵ است که حدود ۱۲ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. ششمین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۲۵ است که حدود ۰/۰۶ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. شش همبستگی از نظر آماری معنادار هستند ( $p < 0/01$ )، هفتمین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۲۲ است که حدود ۰/۰۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند، اما از

جدول-۱. ماتریس همبستگی بین مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده (۳۲۵ زن)

مولفه‌ها	حل مشکل	ارتباطات	نقش‌ها	پاسخ عاطفی	آمیزش عاطفی	کنترل رفتار	عملکرد کلی
محرومیت هیجانی	۰/۱۲۸*	-۰/۳۴۴**	-۰/۲۷۹**	-۰/۳۶۱**	-۰/۱۶۱**	-۰/۳۵۷**	-۰/۳۹۳**
رهاشدگی	۰/۰۰۶	-۰/۱۰۱	-۰/۱۳۲*	-۰/۰۸۴	-۰/۱۲۴*	-۰/۱۷۹**	-۰/۲۲۸**
بی‌اعتمادی	-۰/۰۸۴	-۰/۲۲۱**	-۰/۱۲۱*	۰/۱۶۲**	-۰/۰۵۵	-۰/۲۹۵**	-۰/۲۱۹**
انزوای اجتماعی	-۰/۰۳۳	-۰/۴۸۹**	-۰/۳۳۱**	-۰/۴۰۳**	-۰/۳۷۳**	-۰/۴۷۲**	-۰/۴۸۸**
نقص و شرم	۰/۰۰۰	۰/۲۹۵**	-۰/۲۰۰**	-۰/۲۰۸**	-۰/۳۶۳**	-۰/۲۰۴**	-۰/۳۰۹**
شکست	-۰/۱۱۳*	-۰/۲۹۲**	-۰/۱۴۰*	-۰/۳۴۷**	-۰/۲۷۳**	-۰/۳۱۲**	-۰/۳۴۳**
وابستگی	-۰/۱۴۴**	-۰/۲۷۰**	-۰/۲۳۳**	-۰/۲۶۶**	-۰/۲۷۱**	-۰/۳۵۴**	-۰/۲۱۸**
آسیب‌پذیری در برابر بیماری	-۰/۱۵۶**	-۰/۰۹۹	-۰/۱۳۰*	-۰/۲۸۷**	-۰/۱۳۳*	-۰/۳۳۹**	-۰/۲۷۹**
گرفتار خویش‌ن تحویل نیافته	-۰/۱۳۰*	-۰/۱۷۴**	-۰/۱۰۶	-۰/۱۷۴**	-۰/۲۱۱**	-۰/۳۱۳**	-۰/۱۷۱**
اطاعت	-۰/۰۶۳	-۰/۱۱۴*	-۰/۰۷۰	-۰/۲۲۸**	-۰/۰۷۱	-۰/۲۳۰**	-۰/۲۰۸**
اینترگری	۰/۰۲۸	-۰/۱۹۳**	۰/۰۹۱	۰/۰۴۶	۰/۱۸۴**	-۰/۱۴۱*	-۰/۰۳۱
بازداری هیجانی	۰/۰۳۸	-۰/۳۲۸**	-۰/۲۰۴**	-۰/۲۶۸**	-۰/۲۸۶**	-۰/۳۲۸**	-۰/۳۲۳**
معیار سرسختانه	-۰/۰۲۶	-۰/۲۶۱**	-۰/۰۸۹	-۰/۱۱۶*	۰/۰۴۱	-۰/۱۹۸**	-۰/۱۵۲**
استحقاق بزرگ‌منشی	-۰/۱۹۰**	-۰/۲۱۶**	-۰/۱۲۱*	-۰/۱۰۳	-۰/۱۰۵	-۰/۱۹۲**	-۰/۲۴۶**
خویش‌ن‌داری	-۰/۰۹۵	-۰/۲۶۹**	-۰/۱۷۸**	-۰/۲۷۹**	-۰/۱۵۶**	-۰/۴۰۱**	-۰/۲۴۶**
خود انضباطی ناکافی	-۰/۰۹۰	-۰/۳۸۵**	-۰/۲۳۳**	-۰/۳۴۴**	-۰/۲۳۴**	-۰/۴۶۴**	-۰/۴۰۹**

معناداری در سطح ۰/۰۱ (\*\*\*) و معناداری در سطح ۰/۰۵ (\*)

جدول-۲. نتایج اجرای همبستگی کانونی برای داده‌های مربوط به مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده فرضیه نخست پژوهش

تابع کانونی	همبستگی کانونی	مجدور همبستگی	آزمون لامبدای ویکلز	آزمون خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	۰/۷۱	۰/۵۱	۰/۱۵۶۴۲	۶/۲۳۹۸۹	۱۰۵	(**)/۰/۰۱
۲	۰/۵۹	۰/۳۵	۰/۳۱۸۹۶	۴/۶۰۷۲۰	۸۴	(**)/۰/۰۱
۳	۰/۵۲	۰/۲۷	۰/۴۹۲۱۹	۳/۵۹۸۶۱	۶۵	(**)/۰/۰۱
۴	۰/۳۷	۰/۱۴	۰/۶۷۴۱۵	۲/۳۷۴۳۷	۴۸	(**)/۰/۰۱
۵	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۷۸۳۰۳	۲/۳۷۴۳۷	۳۳	(**)/۰/۰۱
۶	۰/۲۵	۰/۰۶۱	۰/۸۹۳۴۱	۱/۷۸۵۵۸	۲۰	(*)/۰/۰۱۹۰
۷	۰/۲۲	۰/۰۴۸	۰/۹۵۱۶۹	۱/۷۴۲۸۷	۹	۰/۰۷۹

معناداری در سطح ۰/۰۱ (\*\*\*) و معناداری در سطح ۰/۰۵ (\*)

و در حدود ۲۸ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. دومین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۳۸ است که حدود ۱۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. سومین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۳۵ است که حدود ۱۲ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. چهارمین همبستگی کانونی محاسبه شده ۰/۲۲ است که حدود ۰/۰۵ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. هر ۴ همبستگی در سطح ( $p < 0.01$ ) از نظر آماری معنادار هستند. در تفسیر می‌توان گفت که اولین همبستگی کانونی از نظر آماری در سطح ( $p < 0.01$ ) معنی‌دار بوده و در حدود ۲۸ درصد از واریانس دو مجموعه متغیر بهم وابسته را تبیین می‌کند و بیانگر وجود دو مجموعه متغیر بهم وابسته (مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده) است. در مجموع ۴ تابع کانونی در حدود ۵۰ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند.

جدول-۳ نشان‌دهنده ماتریس همبستگی بین مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده است. به منظور بررسی رابطه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. جدول فوق نشان می‌دهد که رابطه بین مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده به صورت معکوس یا مستقیم در سطح ( $p < 0.01$ ) و ( $p < 0.05$ ) از نظر آماری معنادار است. در نتیجه فرضیه صفر پژوهش ( $H_0$ ) رد و فرضیه دوم پژوهش ( $H_A$ ) مبنی بر اینکه بین مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده رابطه وجود دارد، تأیید گردید.

جدول-۴ نشان‌دهنده همبستگی کانونی برای داده‌های مربوط به مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده است. بر اساس نتایج جدول-۴، نخستین همبستگی کانونی محاسبه شده حدود ۰/۵۳ است که بیشترین همبستگی کانونی برآورد شده است

جدول-۳. ماتریس همبستگی بین مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده

مولفه‌ها	حل مشکل	ارتباطات	نقش‌ها	پاسخ عاطفی	آمیزش عاطفی	کنترل رفتار	عملکرد کلی
گریز عاطفی	۰/۰۲۱	۰/۲۱۳**	۰/۲۸۶**	۰/۳۰۷**	۰/۱۵۸**	۰/۳۹۲**	۰/۳۸۵**
واکنش پذیری عاطفی	-۰/۲۳۵**	-۰/۰۹۹	-۰/۱۶۷**	-۰/۰۹۱	-۰/۱۴۳**	-۰/۲۲۸**	-۰/۲۸۲**
جایگاه من	-۰/۰۶۳	-۰/۳۱۷**	-۰/۱۸۲**	-۰/۱۱۳*	-۰/۱۶۳**	-۰/۱۷۲**	-۰/۰۷۵
آمیختگی با دیگران	۰/۱۰۴	-۰/۰۵۸	-۰/۰۷۶	-۰/۱۰۶	-۰/۰۷۱	۰/۰۷۳	-۰/۰۲۶

معناداری در سطح ۰/۰۱ (\*\*\*) و معناداری در سطح ۰/۰۵ (\*)

جدول-۴. نتایج اجرای همبستگی کانونی برای داده‌های مربوط به مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده فرضیه دوم پژوهش

تابع کانونی	همبستگی کانونی	مجدور همبستگی	آزمون لامبدای ویکلز	آزمون خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱	۰/۵۳	۰/۲۸	۰/۵۱۶۵۴	۸/۱۴۰۳۵	۲۸	۰/۰۰۱(***)
۲	۰/۳۸	۰/۱۵	۰/۷۱۳۹۱	۶/۲۶۶۷۰	۱۸	۰/۰۰۱(***)
۳	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۸۳۵۹۷	۵/۹۲۲۹۳	۱۰	۰/۰۰۱(***)
۴	۰/۲۲	۰/۰۵	۰/۹۵۱۵۵	۴/۰۳۵۵۶	۴	۰/۰۰۳(***)

معناداری در سطح ۰/۰۱ (\*\*\*) و معناداری در سطح ۰/۰۵ (\*)

## بحث

با توجه به اینکه عملکرد خانواده بر رفتار شخص در کودکی تأثیر می‌گذارد و از طرفی هم طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در کودکی شکل می‌گیرد و همچنین نتیجه این تحقیق که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر عملکرد خانواده در زنان خانواده‌های نظامی تأثیر می‌گذارد، می‌توان این گونه برداشت نمود که خانواده تأثیر شگرفی بر روی شخص می‌گذارد و همچنین وضعیت شغلی هر یک از اعضای خانواده، به خصوص افرادی که نقش اساسی در استحکام خانواده دارند، بر چگونگی روابط زناشویی و سلامت اعضای خانواده نقش پررنگی دارد. همانطور که ذکر شد از مشاغل دارای تنیدگی بالا و پیچیدگی خاص، مشاغل نظامی هستند. بررسی تحقیقات نشان داده است که میزان ناسازگاری زناشویی در بین خانواده‌های نظامی حدود ۳۰ درصد است. بطور متوسط ۶۵ درصد از خانواده‌های نظامی نیاز به مشاوره زناشویی دارند و عمده‌ترین نیاز آنها در زمینه حل تعارض در روابط زناشویی است (۳۷).

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه تمایز یافتگی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده در زنان متاهل در خانواده‌های نظامی مقیم شهر تهران می‌باشد. نتایج تحقیق به این شرح می‌باشد که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با مولفه‌های عملکرد خانواده همبستگی معناداری دارند. این رابطه هم به صورت معکوس و هم مستقیم از نظر آماری معنادار بوده است. بدین ترتیب براساس پژوهش حاضر یکی از پدیده‌های شناختی که در روابط زناشویی زنان متاهل در خانواده نظامی بسیار مهم است طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه هستند.

از طرفی خانواده مهم‌ترین محیطی است که در آن فرد از کیفیت روابط انسانی آگاهی پیدا می‌کند. تجارب سال‌های اول کودکی که معمولاً در خانواده ایجاد می‌گردد سازنده زیربنای شخصیت و رفتارهای بعدی کودک است (۳۶).

خودشان را دارند و اجباری در وفق دادن خود با انتظارات دیگران ندارند (۸).

لذا باتوجه به معناداری ارتباط بین تمایز یافتگی و عملکرد خانواده می‌توان نتیجه گرفت که سلامت روانی فرد در گرو سطح تفکیک از این نظام حاکم بر خانواده است که تمایز یافتگی نام دارد؛ یعنی هرچقدر سطح تمایز یافتگی بالاتر باشد در عملکرد خانواده تأثیر می‌گذارد و سلامت روانی زنان متأهل در خانواده‌های نظامی را بالاتر می‌برد. در رابطه با تمایز یافتگی و عملکرد خانواده، پژوهش مشابهی در خانواده‌های نظامی انجام نگرفته که بتوانیم این پژوهش را با آن مقایسه کنیم و تشابهات و مغایرت‌های آن را بررسی کنیم، لذا می‌توان این پژوهش را مبدایی برای انجام سایر پژوهش‌ها در حوزه خانواده‌های نظامی مورد استفاده قرار داد. اما در مقایسه با سایر پژوهش‌هایی که تمایز یافتگی را مورد بررسی قرار داده‌اند، نتایج نشان داد که این پژوهش هم راستا با پژوهش‌های موجود می‌باشد چنان که در پژوهش محمدی و کشاورز، نتایج بدین گونه بود که عملکرد خانواده و تمایز یافتگی مادر دو مؤلفه مهمی هستند که می‌تواند بر روی اضطراب تأثیر مستقیمی داشته باشد (۴۱)، همچنین پژوهش دیگری مرتبط با همین عنوان در کره جنوبی صورت گرفت، آنان دریافتند افرادی که در مؤلفه «جایگاه من» تمایز یافتگی، نمرات بالاتری کسب کرده بودند، دارای خانواده کارآمد بودند و همچنین نشان داد بین دیگر مؤلفه‌های تمایز یافتگی و عملکرد خانواده ارتباط منفی معناداری وجود داشت (۱۹). پژوهش دیگری نیز توسط رشیدی، شریفی و نقشینه، انجام پذیرفت که نتایج حاکی از آن بود که سطح تمایز یافتگی، توانایی پیش‌بینی کیفیت زندگی را دارد (۴۲) که خود این پژوهش هم راستا با پژوهش‌های محسنیان، Skowron و Dendy در رابطه با تمایز یافتگی و کیفیت زندگی بود (۱۳، ۴۳).

برای بررسی این موضوع که عملکرد خانواده تا چه میزان تحت تأثیر تمایز یافتگی و تا چه حد تحت تأثیر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در زنان متأهل خانواده‌های نظامی می‌باشد، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی از رگرسیون استفاده شود تا میزان همبستگی رابطه بین دو مؤلفه به دست‌آورده شود.

یکی از محدودیت‌های موجود در این پژوهش تعداد نمونه بود که فقط از شهر تهران و تعداد ۳۲۵ بود. لذا برای کارهای پژوهشی آینده می‌توان با افزایش تعداد نمونه و نمونه‌گیری از سایر شهرهای کشور بر این محدودیت فایز آمد. از دیگر محدودیت‌های این پژوهش، اعتماد دادن به افراد مورد مطالعه بود که بعضاً به سختی اعتماد می‌کردند و این می‌تواند بر نتایج پژوهش تأثیرگذار بوده باشد. مشاوره حضوری بصورت رو در رو با افراد مورد مطالعه جهت اطلاع‌رسانی با هدف بالا بردن سطح آگاهی و اطلاعات آنها و تشریح فواید منتج از نتایج حاصل از این مطالعه نیز از روش‌های کاستن این محدودیت بود.

بنابراین طرح‌واره‌ها در این نوع خانواده‌ها می‌تواند عملکرد خانواده را تحت الشعاع قرار دهد و عملکرد خانواده را به عملکرد مطلوب یا نامطلوب تبدیل کنند. لذا توصیه می‌شود در شکل‌گیری طرح‌واره‌ها در کودکی، خانواده‌ها دقت لازم را به عمل آورند تا طرح‌واره‌های مثبتی در شخص شکل بگیرد تا در آینده عملکرد خانوادگی مطلوبی را ارائه دهد.

از آنجایی که در این زمینه، در خانواده‌های نظامی پژوهشی مشابه انجام گرفته نشده است، لذا نمی‌توان نتایج این پژوهش را با پژوهش‌های مشابه دیگر مقایسه کرد. بنابراین این پژوهش خود می‌تواند مبنای پژوهش‌های دیگر قرار گیرد، اما در مورد طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سازگاری زناشویی در تهران، پژوهشی در سال ۱۳۹۵ صورت گرفته و به این نتیجه رسیدند که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با سازگاری زناشویی در دانشجویان متأهل واحد علوم تحقیقات تهران، رابطه‌ی منفی و معناداری وجود دارد و نتیجه اینکه از روی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌توان سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کرد (۳۸) که می‌توان گفت نتایج پژوهش حاضر نیز در مؤلفه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه هم سو بود با پژوهش پیروی و بهرامی و نتیجه این شد که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با عملکرد خانواده معناداری وجود دارد. به باور Bach و همکاران طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، الگوهای هیجانی و خودشنکندگی هستند که در جریان رشد آغاز می‌شوند و در سراسر زندگی تکرار می‌گردند. همچنین ناسازگاری فرد در زندگی می‌تواند بازتاب طرح‌واره‌های ناسالم وی باشد، زیرا اساساً طرح‌واره‌های ناسازگار موجب بروز سوء تفاهم، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های نادرست، اهداف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه در افراد نسبت به شریک زندگی خود پدید می‌آورند، از آنجا که طرح‌واره‌های ناسازگار، ناکارآمد هستند، ناخشنودی در روابط و عملکرد ضعیف را در پی دارند، لذا نتایج پژوهش حاضر با گفته‌های Bach و همکاران همخوان است (۳۹).

از دیگر یافته‌های این پژوهش این می‌باشد که مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده همبستگی معنادار دارند. همچنین، رابطه بین مولفه‌های تمایز یافتگی با مولفه‌های عملکرد خانواده به صورت معکوس یا مستقیم ( $p < 0/01$ ،  $p < 0/05$ ) از نظر آماری معنادار است. تمایز یافتگی اشاره به توانایی ایجاد تعادل بین فرایندهای عقلی و فرایندهای عاطفی در سطح درون‌روانی و ایجاد تعادل بین حفظ فردیت همراه با تجربه صمیمیت در سطح بین-فردی می‌کند (۸). تمایز اعضای خانواده یک شاخص کلیدی عملکرد خانواده است. به گفته Miller در سال ۲۰۰۴، پیامد عمده سطح پایین تمایز یافتگی، تجربه اضطراب مزمن توسط اعضای خانواده است (۴۰). افراد فاقد تمایز یافتگی از نظر عاطفی به دیگران وابسته‌اند، به دشواری می‌توانند برای خودشان فکر، احساس و عمل کنند؛ اما افراد تمایز یافته ذاتاً خود رهبرند، افکار و احساسات خاص



است. نویسندگان بر خود واجب می‌دانند که از تمای افرادی که در مطالعه شرکت کرده‌اند تشکر کنند و همچنین ما از تمامی عزیزانی که جهت به بار نشستن این طرح در دانشگاه بقیه اله (عج) زحمات بسیاری را کشیدند صمیمانه تشکر می‌کنیم.

**تضاد منافع:** بدینوسیله نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچ‌گونه تضاد منافی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

## منابع

1. Satir V. Conjoint family therapy: A guide to theory and technique. Palo Alto. CA: Science and Behavior Books. 1967.
2. Sanai Zaker B. The role of The Main Family in the Marriage of Children. Journal of Counseling Research. 2009;1(2):24-44.
3. Portes PR, Howell SC, Brown JH, Eichenberger S, Mas CA. Family functions and children's postdivorce adjustment. American Journal of Orthopsychiatry. 1992;62(4):613-7.
4. Jafari F, Zaharakar K. Family Counseling (Concept, History, Process & Theories). Tehran: Arasbaran Publication; 2017.
5. Kazemian S, Delavar A. The Study of Relationship Between Differentiation and the Rate of the Desire to Addiction in Men. Journal of Disciplinary Order and Security. 2012;4(16):105-15.
6. Klever P. Goal direction and effectiveness, emotional maturity, and nuclear family functioning. Journal of marital and family therapy. 2009;35(3):308-24.
7. Kim H, Edwards AB, Sweeney KA, Wetchler JL. The effects of differentiation and attachment on satisfaction and acculturation in Asian-White American international couple relationships: Assessment with Chinese, South Korean, and Japanese partners in relationships with white American partners in the United States. The American Journal of Family Therapy. 2012;40(4):320-35.
8. Tuason MT, Friedlander ML. Do parents' differentiation levels predict those of their adult children? and other tests of Bowen theory in a Philippine sample. Journal of counseling psychology. 2000;47(1):27.
9. Glade AC. Differentiation, marital satisfaction, and depressive symptoms: An application of Bowen theory: The Ohio State University; 2005.
10. DeCesare SD. Anxiety and depression: Self differentiation as a unique predictor: Marywood University; 2008.
11. Johnson P, Stone R. Parental alcoholism and family functioning: Effects on differentiation levels of young adults. Alcoholism Treatment Quarterly. 2009;27(1):3-18.
12. Peleg O, Yitzhak M. Differentiation of self and separation anxiety: Is there a similarity between spouses? Contemporary Family Therapy.

## نتیجه گیری

نتایج مطالعه حاضر حاکی از آن است که هم سطح تمایز-یافتگی و هم طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر عملکرد خانواد زنان متأهل در خانواده‌های نظامی تأثیر می‌گذارند، به طوری که رابطه معناداری را نشان دادند.

**تشکر و قدردانی:** این تحقیق از طرح پژوهشی به شماره ۹۱۰۰۳۳۵۳ که به تاریخ آبان ماه ۱۳۹۶ در شورای پژوهش دانشگاه علوم پزشکی بقیه اله (عج) تصویب گردیده است، استخراج شده

- 2011;33(1):25-36.
13. Skowron EA, Dendy AK. Differentiation of self and attachment in adulthood: Relational correlates of effortful control. Contemporary family therapy. 2004;26(3):337-57.
14. Bayrami M, Fahimi S, Akbari E, Amiri Pichakolaei A. Predicting marital satisfaction on the basis of attachment styles and differentiation components. J Fundam Ment Health. 2012;14(1):64-77.
15. Yousefi N, Etemadi O, Bahrami F, Al-Sadat Fatehezade M, Ahmadi SA, Beshlidesh K. Structural relationships between self-differentiation and subjective wellbeing, mental health and marital quality" fitting Bowen's theory. Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences. 2009;3(2):4-14.
16. Heras J. A Clinical Application of the Bowen Family Systems Theory. 2006.
17. Carlson J, Sperry L, Lewis JA. Family therapy techniques: Integrating and tailoring treatment: Routledge; 2013.
18. Hajiamini Z, Cheraghalipour Z, Marzabadi A, Ebadi A, Norouzi Koushali A. Comparison of job stress in military and non-military drivers in Tehran city. Journal Mil Med. 2011;13(1):25-30.
19. Bjuggren P-O, Palmberg J. The impact of vote differentiation on investment performance in listed family firms. Family Business Review. 2010;23(4):327-40.
20. Fine MA, Fincham FD. Handbook of family theories: A content-based approach: Routledge; 2013.
21. Johnson P, Thorngren JM, Smith AJ. Parental divorce and family functioning: Effects on differentiation levels of young adults. The Family Journal. 2001;9(3):265-72.
22. Chung H, Gale J. Family functioning and self-differentiation: A cross-cultural examination. Contemporary Family Therapy. 2009;31(1):19-33.
23. Licht C, Chabot D. The Chabot Emotional Differentiation Scale: A theoretically and psychometrically sound instrument for measuring Bowen's intrapsychic aspect of differentiation. Journal of Marital and Family Therapy. 2006;32(2):167-80.
24. Peleg-Popko O. Bowen theory: A study of differentiation of self, social anxiety, and physiological symptoms. Contemporary Family

- Therapy. 2002;24(2):355-69.
25. Young JE. Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach, Rev: Professional Resource Press/Professional Resource Exchange; 1994.
  26. Wright TA, Cropanzano R. Psychological well-being and job satisfaction as predictors of job performance. *Journal of occupational health psychology*. 2000;5(1):84.
  27. Farrell JM, Reiss N, Shaw IA. *The schema therapy clinician's guide: A complete resource for building and delivering individual, group and integrated schema mode treatment programs*: John Wiley & Sons; 2014.
  28. Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. *Schema therapy: A practitioner's guide*: Guilford Press; 2003.
  29. FATHI AA, SALIMI S, Kateb Z, Sabeti Z, MOLAZAMANI A, AHMADI NK, et al. Necessity of Evaluating Mental Health Level of Recruits. 2004.
  30. Basham KK, Miehl D. *Transforming the legacy: Couple therapy with survivors of childhood trauma*: Columbia University Press; 2004.
  31. Fathi A. Psychological health in military pilots' families. *International Journal of Behavioral Sciences*. 2009;2(4):305-8.
  32. Epstein NB, Baldwin LM, Bishop DS. The McMaster family assessment device. *Journal of marital and family therapy*. 1983;9(2):171-80.
  33. Skowron EA, Schmitt TA. Assessing interpersonal fusion: Reliability and validity of a new DSI fusion with others subscale. *Journal of marital and family therapy*. 2003;29(2):209-22.
  34. Young J. *Young Schema Questionnaire-short form (YSQ-S)(On-line)*. New York: Cognitive Therapy Centre. 1998.
  35. Ahi G, Mohammadifar M, BESHARAT MA. Reliability and validity of Young's Schema Questionnaire-Short Form. 2007.
  36. Najafi M, Ahadi H, Delavar A. Studying Family Efficiency and Religiosity with Identity Crisis. *Journal of Daneshvar Behavior*. 2007;13(16):17-26.
  37. Ahmady K, Soori F, Fathi AA, Mirzamani S, Arabnia A. A study of demand of military staff and their family members on counseling and psychotherapy. 2006.
  38. Peirouvi M, Bahrami H. Investigate the relationship between early maladaptive schemas couples and marital adjustment in married students of Tehran science and research branch. 2017.
  39. Bach B, Lockwood G, Young JE. A new look at the schema therapy model: organization and role of early maladaptive schemas. *Cognitive behaviour therapy*. 2018;47(4):328-49.
  40. Miller RB, Anderson S, Keals DK. Is Bowen theory valid? A review of basic research. *Journal of marital and family therapy*. 2004;30(4):453-66.
  41. Mohammadi H, Keshavarz H. Role of family function and mother's differentiation in predicting anxiety in adolescent girls. *Journal of women*. 2017;7(4):101-31.
  42. Rashidi A, Sharifi K, Naghshineh T. The relationship between family communication patterns and self differentiation with quality of life of women divorce applicant in Kermanshah. *Journal of Family pathology, Counseling & Enrichment*. 2016;2(1):66-78.
  43. Mohsenian M, Karamlo S, Ganjavi A. Correlation between differentiation of self and emotional intelligence in divorce seeking couples. *Journal of Family Research*. 2008;3(4):827-37.